

**OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖLLE**  
kirjaamo@minedu.fi, copyright@minedu.fi

**11.9.2015**

## **LAUSUNNON ANTAJA**

Säveltäjät ja Sanoittajat Elvis ry

Säveltäjät ja Sanoittajat Elvis ry:llä on jäseninään n. 810 ammattimaisesti toimivaa kevyen musiikin säveltäjää, sanoittajaa ja sovittajaa. Edistämme suomalaisten musiikintekijöiden taloudellisia ja ammatillisia etuja, yhteiskunnallista arvostusta sekä yhteisöllisyyttä.

## **ASIA**

Elvis ry kiittää mahdollisuudesta saada lausua opetus- ja kulttuuriministeriön luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi tekijänoikeuden yhteishallinnoinnista ja oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain muuttamisesta. (OKM063:00/2014)

Elvis ry on Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teosto ry:n, Luovan työn tekijät ja yrittäjät Lyhty-projektin ja Kopiosto ry:n jäsen. Viittaamme näiden tahojen antamiin lausuntoihin.

Lisäksi haluamme erityisesti kiinnittää huomiota seuraaviin seikkoihin, jotka ovat merkittäviä musiikintekijöiden näkökulmasta:

### **On tärkeää, että yhteishallintoa koskeva lainsäädäntö**

- perustuu oikeudenhaltijoiden vapaaehtoiisiin valtuutuksiin, jotka he myöntävät asiakassopimuksella valitsemalleen tekijänoikeusjärjestölle.
- mahdollistaa tekijänoikeusjärjestöjen toiminnan aatteellisina yhdistyksinä.
- kunnioittaa oikeudenhaltijoiden päätösvaltaa oman järjestönsä puitteissa.
- asettaa yhteishallinnon yleiset periaatteet, mutta ei mene liian syvälle toiminnan yksityiskohtiin.
- ottaa huomioon tekijänoikeusjärjestöjen roolin moniarvoisen suomalaisen kulttuurituotannon mahdollistamisessa.
- ymmärtää kollektiivihallinnon tuottamat hyödyt teosten käyttäjille ja yhteiskunnalle.

On huomionarvoista, että musiikintekijöiden keskuudessa ei ole merkittävästi havaittavissa kasvanutta tarvetta eikä heidän näkökulmastaan perusteltuja syitä nykyisten itsehallinnointimahdollisuuksien merkittävään lisäämiseen.

Lakiluonnos kuitenkin sopivalla ja riittävällä tavalla korostaa oikeudenhaltijoiden itsemäärämisoikeutta ja valinnanvapautta sekä mahdollistaa edelleen yhdistysmuotoisen toimintamallin. Tässä suhteessa lakiluonnos vaikuttaa onnistuneelta.

## **Pykäläkohtaisia huomioita**

### 4 § Määritelmät

Kohta 1: Pidämme direktiivin 3 (a) art. sanamuotoa "oikeudenhaltijoiden *yhteisen edun* mukaisesti" parempana kuin lakiluonnoksen sanamuotoa "oikeudenhaltijoiden *yhteiseen*

*lukuun*".

**Esitämme**, että laissa käytettäisiin direktiivin sanamuotoa "oikeudenhaltijoiden *yhteisen edun* mukaisesti".

12 § Jäsenen oikeus osallistua yhteishallinnointiorganisaation päätöksentekoon

Tarkoitetaanko *päätöksentekoprosessilla* muutakin kuin yleiskokousta? Viitataanko sillä mahdollisesti myös kaikkiin yleiskokousta valmisteleviin kokouksiin - onko ajatus se, että niissäkin tulee olla mahdollisuus etäosallistumiseen? Olisi epäsuhtaista ja kohtuutonta, että tämä viittaus kohdistuisi koko päätöksentekoprosessiin, joksi yleiskokouksen valmistelevat kokouksetkin olisi mahdollista lukea.

Lisäksi pyydämme huomioimaan, että kyseessä on toimiala, jonka muodostaa Suomessa seitsemän rekisteröityä aatteellista yhdistystä, ja että tämä lakiehdotuksen asettama menettelytapavelvoite on kaikille muille suomalaisille yhdistyksille vapaaehtoista. Näkemyksemme mukaan etäosallistumisen käyttöönottamisen muodot ja etenemisvauhti olisi hyvä jättää yhteishallinnointiorganisaatioiden omaan harkintaan.

**Esitämme**, että lakitekstiä tarkennettaisiin niin, että etäosallistuminen kohdennettaisiin vain yleiskokouksia koskevaksi.

Toteamme myös, että pidämme huonona ja tarpeettomana kehityksenä sitä, että jäsenellä olisi oikeus valtuuttaa sellainen henkilö tai yhteisö (asiamies) edustamaan itseään yleiskokouksessa, joka ei ole kyseessä olevan yhteishallinnointiorganisaation jäsen. Näkemyksemme mukaan tällainen kehitys saattaisi pahimmillaan johtaa siihen, että varsinaisten jäsenten sijasta yleiskokousten päätöksistä vastaisivat ulkopuoliset valtuutetut asiamiehet. Näin tekijöiden aito ääni päätöksenteossa vaimentuisi.

14 § Yleiskokouksessa päätettävät asiat

Kohta 2: Lakiluonnos esittää, että yhteishallinnointiorganisaation toimitusjohtajan nimittäisi yleiskokous. Yhteishallinnointiorganisaation toimitusjohtajan rekrytointi on yhtä vaativa ja tärkeä prosessi kuin yrityksissäkin. Tämän tehtävän vastuullinen hoitaminen palkka- ja työetuusneuvotteluineen ei ole mahdollinen yleiskokoukselle.

Tulee huomioida se, että Teosto ry:n kohdalla jäsenmäärä ja potentiaalinen jäsenkokouksen osallistujien määrä on useita satoja.

Lakiluonnosta tulee muuttaa siten, että yhteishallinnointiorganisaation toimitusjohtajan nimittäminen ja erottaminen kuuluu hallituksen toimivaltaan.

Haluamme lisäksi kiinnittää huomiota siihen, että direktiivi ei edellytä yleiskokouksen valitsevan toimitusjohtajan.

**Esitämme** tämän kohdan lyhentämistä niin, että siitä poistetaan sanat "ja toimitusjohtajan".

18 § Eturistiriitojen välttäminen

Ymmärrämme sinänsä sidonnaisuuslausuman avoimuuspäämäärän, mutta toteamme, että tekijänoikeuskorvauksien ilmoittamisvelvollisuus hyvin todennäköisesti vaikuttaisi kielteisesti oikeudenhaltijoiden kiinnostukseen asettua ehdolle hallitukseen. On syytä huomioida se, että oikeudenhaltijan suhde saamiinsa tekijänoikeuskorvauksiin on henkilökohtaisempi kuin palkka tai tulot yleensä.

Lisäksi tuomme esiin, että mielestämme suomalaiseen kulttuuriin istuu huonosti sellainen käytäntö, että yhteishallinnointiorganisaation toimitusjohtaja palkkaa käsitellään yleiskokouksessa. Se ei toisi mukanaan mitään merkittävää parannusta nykytilanteeseen - ei edes avoimuuslähtökohdasta katsottuna. Lisäksi tämä sidonnaisuuslausumavaatimus vaikuttaisi todennäköisesti negatiivisesti mahdollisten toimitusjohtajaehdokkaiden kiinnostukseen tavoitella ko. asemaa. Näkemyksemme mukaan on riittävää, että yleiskokouksen valitsema hallitus on tietoinen valitsemansa toimitusjohtajan palkasta ja etuuksista.

Pyydämme huomioimaan, että kyse on taloudellisesti pienehköstä toimialasta ja erikoistuneista toimijoista, jotka ehdotettu säätely asettaa erityisasemaan verrattuna kokoluokaltaan vastaaviin suomalaisiin organisaatioihin ja toimialoihin.

**Esitämme**, että lainvalmistelussa selvitetään direktiivin edellyttämä tiedonantovelvoite yksilön tietosuojaan vähemmän puuttuvalla tavalla hyödyntäen kansallista liikkumavaraa.

33 § Velvollisuus käydä lisensiointineuvottelut vilpittömästi

**Esitämme**, että perusteluissa täsmennettäisiin, mitä "kaikki tarvittavat tiedot" ovat.

37 § Käytön raportointi

Teosten oikea-aikainen, oikeisiin tietoihin ja todelliseen käyttöön perustuva raportointi on ensiarvoisen tärkeää, jotta korvaukset jakautuisivat oikeudenmukaisesti oikeille oikeudenomistajille.

Kyse on oikeudenomistajien kannalta todella merkittävästä asiasta. Oikeudenomistajille maksettavat tekijänkorvaukset ovat korvausta heidän omistamiensa oikeuksien käytöstä. Tekijänoikeuskorvauksien moitteeton kohdentuminen oikeille oikeudenomistajille tulisi olla tämän pykälän selkeä tavoite.

Käyttötietojen toimittamisessa on kyse teknisestä ja toiminnallisesta yhteistyösuhteesta yhteishallinnointiorganisaation ja käyttäjän välillä. Suhteen yksityiskohdat ratkaistaan neuvotteluina ja sopimuksina, mutta lopputulokseen vaikuttaa myös kummankin osapuolen neuvotteluasema ja lainsäädännön tuki. Mielestämme lakiehdotuksen perusteluja ja säännöksen tekstiä tulee tarkistaa velvoittavampaan suuntaan. Direktiivin sisältö ei liene este korkeamman kansallisen vaatimustason asettamiselle.

**Esitämme**, että tätä pykälää tarkennettaisiin merkittävästi niin, että käytön raportoinnin tärkeys ja käyttäjän rooli yhteishallinnointiorganisaation perustehtävän toteuttamisessa sekä siitä johtuvat velvoitteet ilmenevät siinä selkeämmin ja tavoitteellisemmin.

## 54 § Valvova viranomainen

Kannatamme sitä, että yhteishallinnointiin ja tekijänoikeuslakiin liittyvät valvontatehtävät keskitetään yhdelle taholle. Pitkän perinteen, kulttuuri- ja tekijänoikeusosaamisen ja hyvien edellytysten perusteella pidämme hyvänä ratkaisuna, että lakiluonnoksessa esitetään valvovaksi viranomaiseksi opetus- ja kulttuuriministeriötä.

## 68 § Riita- ja hakemusasioiden oikeuspaikka

Tekijänoikeusasioita koskevien riitojen käsittely on vastikään siirretty markkinaoikeuden ratkaistavaksi. Siellä on tekijänoikeuden erityisosaamista, ja sinne myös tätä lakia koskevien riitojen ratkaisu luontevasti sopii. Pidämme hyvänä ratkaisuna sitä, ettei lakiluonnoksessa ole esitetty erillistä riidanratkaisumenettelyä tähän lakiin perustuvien riita- ja hakemusasioiden käsittelyyn.

## 69 § Voimaantulo

Laki on ehdotuksen mukaan tarkoitettu tulemaan voimaan 10.4.2016. Valmistautumisaika tekijänoikeusjärjestöjen sääntöjen, hallintokäytäntöjen ja prosessien muutoksille on kovin vähäinen. Riittäväällä siirtymäajalla varmistettaisiin se, että muutokset voidaan tehdä hallitusti ja harkitusti.

**Esitämme**, että lain voimaantulon ajankohtaa siirrettäisiin vähintään 1.1.2017 asti.

Helsingissä syyskuun 11 päivänä vuonna 2015



Aku Toivonen  
toiminnanjohtaja, Säveltäjät ja Sanoittajat Elvis ry